

Σχεδόν οι μισοί θάνατοι από καρκίνο μπορούν να προληφθούν

Δημοσιεύτηκε πρόσφατα στο έγκριτο διεθνές επιστημονικό περιοδικό *Nature* κεντρικό άρθρο (editorial), στο οποίο αναλύονται στοιχεία για τους θανάτους από καρκίνο που θα μπορούσαν να αποφευχθούν.

Οι Καθηγητές της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, **Θεοδώρα Ψαλτοπούλου** (Καθηγήτρια Θεραπευτικής-Επιδημιολογίας-Προληπτικής Ιατρικής), **Λίνα Πάσχου** (Επίκουρη Καθηγήτρια Ενδοκρινολογίας), **Ηλίας Κοττέας** (Αναπληρωτής Καθηγητής Παθολογίας-Ογκολογίας), **Μιχάλης Λιόντος** (Επίκουρος Καθηγητής Θεραπευτικής-Ογκολογίας), **Φλώρα Ζαγουρή** (Καθηγήτρια Θεραπευτικής-Ογκολογίας), **Ευάγγελος Τέρπος** (Καθηγητής Αιματολογίας) και **Θάνος Δημόπουλος** (Καθηγητής Θεραπευτικής-Αιματολογίας-Ογκολογίας και Πρύτανης ΕΚΠΑ) συνοψίζουν τα κύρια σημεία άρθρου αυτού.

<https://www.nature.com/articles/d41586-022-02355-x>

Σύμφωνα με μια μελέτη του 2019, σχεδόν 50% των θανάτων από καρκίνο παγκοσμίως προκαλούνται από παράγοντες κινδύνου που είναι τροποποιήσιμοι. Οι ερευνητές ανέλυσαν δεδομένα από μια μελέτη που εξέταζε το θάνατο και την αναπηρία από περισσότερες από 350 ασθένειες και τραυματισμούς σε 204 χώρες. Από τα δεδομένα αυτά, υπολόγισαν την επίδραση 34 παραγόντων κινδύνου στην κακή υγεία και στους θανάτους από 23 τύπους καρκίνου. Βρέθηκε ότι οι παράγοντες κινδύνου που θα μπορούσαν να αποφευχθούν ήταν υπεύθυνοι για σχεδόν 4,5 εκατομμύρια θανάτους από καρκίνο το 2019. Το ποσοστό αντιπροσωπεύει περισσότερο από 44% των παγκόσμιων θανάτων από καρκίνο εκείνο το έτος. Το κάπνισμα, η χρήση αλκοόλ και ο υψηλός δείκτης μάζας σώματος, ενδεικτικός παχυσαρκίας, συνέβαλαν κυρίως.

Πιο συγκεκριμένα, οι μισοί θάνατοι ανδρών από καρκίνο και περισσότεροι από το ένα τρίτο στις γυναίκες οφείλονταν σε παράγοντες κινδύνου που μπορούσαν να προληφθούν, όπως η χρήση καπνού και αλκοόλ, η ανθυγιεινή διατροφή, οι μη ασφαλείς σεξουαλικές συνήθειες και η έκθεση στο χώρο εργασίας σε επιβλαβή προϊόντα, όπως ο αμίαντος. Από το 2010 έως το 2019, οι παγκόσμιοι θάνατοι από καρκίνο που προκαλούνται από τέτοιους παράγοντες κινδύνου αυξήθηκαν κατά περίπου 20%, με την παχυσαρκία να αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης ιδιαίτερα σε χώρες με χαμηλότερο μέσο εισόδημα.

Τέτοια αποτελέσματα είναι χρήσιμα για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής υγείας, ειδικά στον προσδιορισμό των τροποποιήσιμων παραγόντων κινδύνου που πρέπει να στοχεύσουν στις προσπάθειες σχεδιασμού ελέγχου του καρκίνου. Για παράδειγμα, οι πολιτικές απαγόρευσης του καπνίσματος, οι αυξημένοι φόροι στον καπνό και οι απαγορεύσεις

διαφήμισης έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικές στη μείωση της έκθεσης στο κάπνισμα, ενώ έχουν προταθεί παρόμοιες πολιτικές για τη μείωση της υπερβολικής χρήσης αλκοόλ.

Μάλιστα, στη μελέτη δεν συμπεριλήφθηκαν κάποιοι άλλοι γνωστοί παράγοντες κινδύνου για καρκίνο, όπως η έκθεση στην υπεριώδη ακτινοβολία (UV) και ορισμένες λοιμώξεις. Ο καρκίνος του τραχήλου της μήτρας που προκαλείται από ορισμένα στελέχη του ιού των ανθρωπίνων θηλωμάτων (HPV), για παράδειγμα, είναι η κύρια αιτία θανάτων από καρκίνο μεταξύ των γυναικών στην υποσαχάρια Αφρική. Εκεί, ένα τεράστιο ποσοστό της συχνότητας εμφάνισης του καρκίνου και της θνησιμότητας στις γυναίκες θα μπορούσε να μειωθεί με τον έγκαιρο εμβολιασμό έναντι HPV.

Μελλοντικές μελέτες θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αξιολόγηση των επιπτώσεων και της πανδημίας COVID-19 σε περιπτώσεις καρκίνου και θανάτων από καρκίνο. Μια μελέτη του 2020 υπολόγισε ότι μέχρι το 2025 θα υπάρχουν περισσότεροι από 3.000 θάνατοι από καρκίνο που θα μπορούσαν να αποφευχθούν στην Αγγλία ως αποτέλεσμα διαγνωστικών καθυστερήσεων λόγω του COVID-19. Σε ορισμένες περιοχές η πανδημία μπορεί επίσης να έχει αλλάξει την έκθεση των ανθρώπων σε συγκεκριμένους παράγοντες κινδύνου. Φυσικά, οι αλλαγές αυτές και ο αντίκτυπός τους στην επίπτωση του καρκίνου θα χρειαστούν πιθανότατα πολλά χρόνια για να κατανοηθούν πλήρως.